

Raadsvoorstel

Nummer raadsvoorstel	2021/59
Datum voorronde	14-9-2021
Datum B&W vergadering	2 september 2021
Portefeuillehouder	A.J. Michel-de Jong
Opsteller	R Kool
Afdeling/team	/Gs
Voorgestelde behandeltijd Voorronde	
	☒ Openbaar ☐ Geheim

Onderwerp

Focus kiezen op de mogelijke scenario's voor de bestuurlijke toekomst van Wormerland.

Kern van het voorstel

De gemeenteraad oriënteert zich op de bestuurlijke en ambtelijke toekomst van Wormerland. Onder begeleiding van adviesbureau Rijnconsult zijn 7 scenario's in beeld gekomen waaruit uiteindelijk een keuze tot stand moet komen voor de toekomst van Wormerland. Voordat een definitieve keuze kan worden gemaakt, moeten de scenario's die kans hebben een meerderheid in de gemeenteraad te halen worden besproken met de bestuurlijke omgeving van Wormerland en op enig moment met de samenleving. Het is niet doenlijk, niet raadzaam en niet doelmatig om alle nu bekende scenario's in die besprekingen te brengen, zeker als het gaat om scenario's waar op voorhand al geen meerderheid voor in de gemeenteraad te vinden lijkt. Daarom wordt nu voorgesteld om duidelijk te maken op welke scenario's de raad wel wil focussen in het vervolgtraject en op welke niet. Het college krijgt de opdracht die scenario's in bespreking te brengen in de bestuurlijke omgeving en om daarover aan de raad terug te rapporteren. Afhankelijk van de uitkomst van die stap beslist de raad over welke scenario's kansrijk zijn, welke in een participatietraject worden gebracht en op welke wijze de samenleving daarin wordt betrokken. Vanzelfsprekend wordt ook de begeleidingscommissie vanuit de gemeenteraad hierin nauw betrokken.

Gelet op de stand van zaken en de vooruitzichten, is er aanleiding om de planning aan te passen. Ook daarop is een beslispunt gericht.

Voorgesteld besluit

De Raad besluit:

1. De navolgende scenario's voor de toekomst van Wormerland in verdere bestuurlijke bespreking en uitwerking te brengen:
  - A. **Scenario 1: Zelfstandig, maar niet alleen; model netwerkgemeente**
  - B. **Scenario 3: Groot-Waterland; model bestuurlijke fusie**
  - C. **Scenario 6: Nul-plus (0+); model ambtelijke fusie.**

2. De navolgende scenario's voor de toekomst van Wormerland niet verder te verkennen en deze daarmee achter zich te laten:
  - A. Scenario 2: Poort van de Zaanstreek; model bestuurlijke fusie
  - B. Scenario 4: Benut je buurstad; model uitvoeringsgemeente of federatiegemeente
  - C. Scenario 5: Verdeel en heers: geen model (verdeling)
  - D. Scenario 7: Blauw-groen: model federatiegemeente.

3. Het college de scenario's genoemd onder 1 in handen te geven voor onderzoek en bespreking van de mogelijkheden tot realisatie daarvan met de bestuurlijke omgeving die een (mogelijke) rol speelt in die scenario's.

4. De planning van het traject bestuurlijke toekomst aan te passen zoals aangegeven in de tabel (*1) op blz. 5 van het raadsvoorstel.

Bijlagen

B1 210824 reflectie scenario's raad Wormerland 24 augustus 2021

Toelichting

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

De hierboven beschreven *kern van het voorstel* geeft de aanleiding en het gewenste resultaat al voldoende weer. De wens om zich te oriënteren op de toekomst van Wormerland is gebaseerd op een unaniem aangenomen raadsmotie van 30-6-2020.

De raad heeft na verschillende bijeenkomsten op voorstel van college en begeleidingscommissie vanuit een modellenatelier, met advies van Rijnconsult de navolgende scenario's in beeld gebracht.

1. Scenario 1: Zelfstandig, maar niet alleen; model netwerk gemeente
2. Scenario 2: Poort van de Zaanstreek; model bestuurlijke fusie
3. Scenario 3: Groot-Waterland; model bestuurlijke fusie
4. Scenario 4: Benut je buurstad; model uitvoering gemeente of federatie gemeente
5. Scenario 5: Verdeel en heers: geen model (verdeling)
6. Scenario 6: Nul-plus (0+); model ambtelijke fusie
7. Scenario 7: Blauw-groen: model federatie gemeente

Deze scenario's staan uitgebreid toegelicht in bijlage 1. Het is nu zaak om focus aan te brengen op welke scenario's verder in het proces worden verkend en welke niet.

Bij de beoordeling van die scenario's hebben de fracties in de raad alle ruimte om hun eigen visie op zaken in te brengen, zoals ambities voor de toekomst, identiteit van de gemeente, maatschappelijke opvattingen o.a. over wat goed is voor de ingezetenen, opvattingen over de nabijheid van het bestuur en over de zeggenschap en bestuurskracht in de verschillende scenario's.

Wat betreft de ambities van Wormerland wordt door het college kort samengevat opgetekend dat de volgende thema's in de huidige raadsperiode bestuurlijk in het bijzonder de aandacht hebben: Wonen, Sociale zorg/cohesie, Voorzieningsniveau, Bestuurlijke invloed / Regionale samenwerking, Ambtelijke organisatie /OVER/ dienstverlening gemeente en Financiën.

Deze thema's treffen we grotendeels ook aan in het Coalitieakkoord 2018 – 2022 'Voor Elkaar' dat 'omarmd' is door de gehele raad:

- *Wonen. Een vitale gemeenschap heeft voldoende passende woningen voor verschillende generaties en doelgroepen. Door extra woningen te bouwen en creatief te zijn in het zoeken naar geschikte oplossingen dringen wij het bestaande tekort terug. Onze leefomgeving is ingericht op de opvang van de gevolgen van de klimaatverandering en is schoon, heel en veilig.*
- *Sociaal. Wie op de gemeente is aangewezen voor zorg, hulp, werk en inkomen, krijgt een goed afgestemde oplossing op maat. Niemand staat in Wormerland aan de kant.*
- *Maatschappelijke en burgerparticipatie. Goede initiatieven van inwoners, instellingen en bedrijven krijgen serieus kans. De kracht van de samenleving wordt volop benut. Ook bij haar eigen initiatieven laat de gemeente zich vroegtijdig en actief inspireren door burgers, instellingen en bedrijven. De gemeente zoekt en weegt daarbij alle voor- en tegenspraak.*
- *Duurzaamheid. Wormerland is ambitieus en omarmt het nationaal klimaatakkoord met daarin het doel om in 2030 fors minder CO2 uit te stoten. Wij voeren een duurzaamheidsbeleid waardoor de gemeenschap, de ruimte, het open landschap en het (leef)klimaat van Wormerland nog generaties lang mee kunnen.*
- *Bestuurskracht en financieel duurzaam. De gemeenschap is gediend met behoud en -waar nodig- verbetering van voorzieningen en met een gemeente die dichtbij is. Inwoners, bedrijven en*

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

instellingen zijn en voelen zich gehoord door de gemeente. Voor de maatschappelijke opgaven heeft Wormerland voldoende bestuurskracht nodig. In het belang van voorzieningen [...] ter ondersteuning is een kwalitatief goede ambtelijke dienst nodig. De begroting van inkomsten en uitgaven moet naar de toekomst toe solide in evenwicht blijven.

Groot deel van deze thema's heeft nog steeds de aandacht en zal ook in komende bestuursperiode om aandacht vragen. Het behoud van zelfstandigheid is deze raadsperiode als uitdrukkelijk vertrekpunt genomen. Bij de verkenning naar de toekomst is desondanks ook gekeken naar varianten waarin de zelfstandigheid niet in dezelfde vorm behouden wordt, maar waarin de nabijheid van het bestuur voor de ingezetenen (burgers, instellingen en bedrijven) mogelijk toch voldoende geborgd kan blijven. Daar wordt sterk wisselend over gedacht overigens. Het is belangrijk om daar goed gemotiveerde afwegingen in te maken.

Vanuit haar bestuurlijke ervaring en de thema's die nu en straks na de volgende verkiezingen ook nog een groot belang vormen voor ingezetenen en bestuur van Wormerland, alsmede gehoord de raadsleden bij de voorbereidende themabijeenkomsten, doet het college aan de raad nu de aanbeveling om in het vervolg van de oriëntatie op de bestuurlijke toekomst te focussen op de scenario's:

- 1. Scenario 1: Zelfstandig, maar niet alleen; model netwerkgemeente**
- 3. Scenario 3: Groot-Waterland; model bestuurlijke fusie**
- 6. Scenario 6: Nul-plus (0+); model ambtelijke fusie**

en niet verder te verkennen de scenario's:

- 2. Scenario 2: Poort van de Zaanstreek; model bestuurlijke fusie
- 4. Scenario 4: Benut je buurstad; model uitvoeringsgemeente of federatiegemeente
- 5. Scenario 5: Verdeel en heers: geen model (verdeling)
- 7. Scenario 7: Blauw-groen: model federatiegemeente

Hoofdmotieven van het college voor deze keuze zijn:

- a. Het is alleen zinvol om met een overzichtelijk aantal scenario's (2 hooguit 3) de bestuurlijke gesprekken aan te gaan.
- b. De aanbevolen scenario's bieden duidelijke kansen om voldoende nabijheid van bestuur voor de ingezetenen en invloed in het regionale krachtenveld te kunnen organiseren op middellange (5-10 jr) en wellicht ook op langere termijn (<10jr).
- c. Ook denkt het college dat vanuit deze scenario's de huidige en toekomstige ambities voor Wormerland behoorlijk vormgegeven kunnen worden.
- d. Fusievormen met Zaanstad stroken minder met de behoefte om voldoende aandacht te houden voor de specifieke belangen van onze gemeente, in de volle breedte, gezien in relatie tot de grootstedelijke belangen van Zaanstad die naar verwachting de boventoon zullen gaan vormen.
- e. Een centrumgemeente constructie levert naar verwachting (mede ingeschat naar voorbeelden uit den lande) tot een onaanvaardbare afkalving van zeggenschap over de te voeren bestuurlijke agenda, de dienstverlening en de uitvoering daarvan.
- f. Een volledig opknippen van de gemeente doet geen recht aan de samenhangende belangen in het gebied. Die belangen zijn dan beter belegd in de wel voorgestane scenario's.

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

- g. Het is op dit moment niet aan te bevelen om een nog niet beproefd model zoals de federatiegemeente, waarvoor ook nog geen wettelijk kader vastligt, in te voeren. Het biedt nog geen beproefd kader voor bestuur van de vraagstukken waarvoor wij staan.

De door het college voorgestelde scope en de daarbij gegeven hoofmotieven zullen ongetwijfeld veel verschillen van inzicht en mening (kunnen) oproepen binnen de gemeenteraad. Maar het college is nu eenmaal formeel gehouden om voorstellen aan de raad op te stellen (en om de besluiten uit te voeren). Het college hoopt dat gelet op alle voorbereiding, waarin de raad nauw is betrokken, een goed debat kan plaatsvinden op basis waarvan ook tot een heldere keuze wordt gekomen van de scenario's waarmee wij verder kunnen. Per scenario zijn in de bijlage ook door de raad zelf voor- en nadelen in beeld gebracht. De waardering van die voor- of nadelen kan ook weer per raadslid of fractie verschillen. Het is soms maar hoe je er naar kijkt.

Het voorstel (ontwerp-besluit) is zodanig opgesteld dat scenario's vrij eenvoudig bij wege van amendement kunnen worden gewisseld van positie in onderdeel 1 of 2 van het besluit. Ook kan er evt. een nieuw scenario worden opgevoerd in de bespreking, maar dan wel graag vanuit de voorronde zodat iedereen zich daar goed op kan voorbereiden.

V.w.b. de planning het volgende.

Tot nu toe was het voornemen om in september/oktober de verkenning van de voorkeuren in de bestuurlijke omgeving en de samenleving af te ronden om eind 2021 een definitief besluit te kunnen nemen.

Door de extra tussenstap die we met de raad maakten net voor en na het zomerreces lukt dat niet meer en zijn we genooddaakt tot actualisering van de planning.

Tabel (*1) Het college stelt nu de volgende bijgestelde planning voor:

Tijd:	Inhoud/actie:	Opmerkingen:
14-09-'21 21-09-'21	Voorronde Raad kiest de modellen die verder verkend worden op basis van dit RV.	
okt/nov '21	College voert bestuurlijke verkenning uit op basis van raadsbesluit 21-09-'21 en rapporteert terug aan de raad.	GS van NH worden geïnformeerd gehouden over de resultaten
nov/dec '21	Raad kiest welk voorkeursscenario aan de samenleving worden voorgelegd en op welke wijze dat gebeurt	De voorbereiding van het participatietraject kan al door de begeleidingscommissie in oktober ter hand worden genomen.
dec/jan '22	Participatie	
feb '22	Raad kiest toekomstscenario definitief	

Alternatieven (incl. argumenten)

V.w.b. de inhoudelijke keuze:

Zoals in het voorstel hierboven al is aangegeven zijn er nu al 7 alternatieven ingebracht en kan er ook nog een scenario vanuit de raad zelf worden ingebracht. De motieven voor de scenario's zijn te vinden in de bijlage 1. De hoofdmotieven van het college voor de onder voorgestelde keuze staan hierboven vermeld. Maar ieder kan in het debat zijn/haar eigen waardering en weging van de motieven inbrengen en bij wege van amendement een wijziging op dit voorstel indienen.

V.w.b. de planning kan er alternerend gekozen worden om het geplande besluit in februari een voorlopige keuze te laten zijn van de zittende raad, die alle voorwerk heeft gedaan, maar dan met de uitspraak erbij dat de definitieve keuze wordt overgelaten aan de na verkiezingen in het voorjaar 2022 nieuw te kiezen gemeenteraad. In deze variant is er ruimte om het onderwerp in de verkiezingen mee te nemen, naast de reacties die wij gaan ophalen uit de participatie die aan de verkiezingen vooraf gaat.

Mocht dit alternatief worden verkozen, dan zal dat gelet op de opbouw van het raadsvoorstel bij amendement moeten gebeuren.

Risico's (incl. argumenten) en beheersmaatregelen

Er zijn geen heel concrete risico's te noemen. Wel is op dit moment onzeker welke financiële gevolgen de verschillende scenario's en modellen kunnen hebben. Dat kan op dit moment ook niet uitgerekend worden.

Ook andere gemeenten in onze regio oriënteren zich op hun toekomst. Het is op dit moment niet te zeggen of hun voorkeuren aansluiten bij die van de gemeenteraad van Wormerland. Daarvoor is nu juist de bestuurlijke verkenning bedoeld.

Financiële gevolgen

Toelichting

Het voorstel heeft geen directe consequenties. Mochten er uit het uiteindelijk genomen raadsbesluit financiële gevolgen voortvloeien (bijvoorbeeld voor de te kiezen participatiemethode en de begeleiding daarvan of voor het extern doorrekenen van varianten), dan komt het college terug met een voorstel bij de gemeenteraad indien het beschikbare budget niet toereikend is. Mogelijk heeft dat dan nog gevolgen voor de planning.

Adviescommissies geraadpleegd (intern/extern)

De begeleidingscommissie is betrokken tot en met de raadsbijeenkomst van 24-8-2021. De door de raad gekozen adviseur Rijnconsult is ook tot dan toe betrokken.

Adviescommissies geraadpleegd (intern/extern)

Rijnconsult deed een aantal aanbevelingen bij de reflectie op de bijeenkomst van 24-8-2021. Het collegevoorstel spoort onzes inziens goed met die aanbevelingen.

Communicatie

Het college zendt dit raadvoorstel bij het uitbrengen ook aan de bestuurlijke omgeving ter informatie over het traject en de mogelijkheid dat besturen op korte zullen worden benaderd voor overleg over de scenario's die de gemeenteraad na besluitvorming op 21 september a.s. in focus c.q. in overleg wil laten brengen door het college. De bestuurlijke omgeving hoeft het dan niet uit de krant te lezen en kan zichzelf al een idee vormen over de scenario's waarmee wij mogelijk op bezoek komen.

Participatie

Ja

Hiervoor wordt in later stadium een raadsbesluit genomen dat mede door de begeleidingscommissie wordt voorbereid.

Juridische aspecten en beleidskader

Gemeentewet, Wet gemeenschappelijke regelingen, beleidskader en wet Arhi enz.

Duurzaamheid en klimaataspecten

N.v.t.

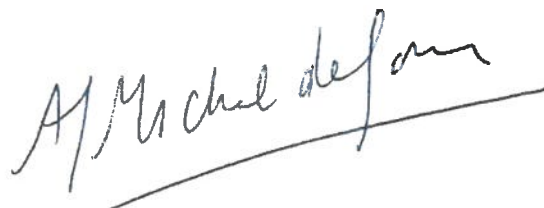
Het college van burgemeester en wethouders van Wormerland,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

R. Kool

A.J. Michel-de Jong

Onderwerp

Focus kiezen op de mogelijke scenario's voor de bestuurlijke toekomst

RV-nummer: 2021/59

Datum: 21-9-2021

De raad van de gemeente Wormerland
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.: 2-9-2021

Besluit

1. De navolgende scenario's voor de toekomst van Wormerland in verdere bestuurlijke bespreking en uitwerking te brengen:
  - A. **Scenario 1: Zelfstandig, maar niet alleen; model netwerk gemeente**
  - B. **Scenario 3: Groot-Waterland; model bestuurlijke fusie**
  - C. **Scenario 6: Nul-plus (0+); model ambtelijke fusie.**

2. De navolgende scenario's voor de toekomst van Wormerland niet verder te verkennen en deze daarmee achter zich te laten:
  - A. Scenario 2: Poort van de Zaanstreek; model bestuurlijke fusie
  - B. Scenario 4: Benut je buurstad; model uitvoering gemeente of federatie gemeente
  - C. Scenario 5: Verdeel en heers: geen model (verdeling)
  - D. Scenario 7: Blauw-groen: model federatie gemeente.

3. Het college de scenario's genoemd onder 1 in handen te geven voor onderzoek en bespreking van de mogelijkheden tot realisatie daarvan met de bestuurlijke omgeving die een (mogelijke) rol speelt in die scenario's.

4. Dat het besluit met betrekking tot de bestuurlijke en ambtelijke scenario's momenteel prematuur is en eerst de verkiezingen met onze inwoners moet worden afgewacht. De besluitvorming zal pas na invulling van deze voorwaarde en na de komende gemeenteraadverkiezingen worden genomen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Wormerland, gehouden op 21 september 2021.

de griffier,

I.P. Vrolijk

de voorzitter,

A.J. Michel-de Jong

